

สมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง Teaching profession standard & competency in social change

จันทร์ชลิ มาพุทธ*
chanchalee@buu.ac.th

บทคัดย่อ

การสร้างเสริมสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลงด้วยวิธีการสร้างความร่วมมือกับชุมชนเข้ามาพัฒนาผู้เรียนใช้การเรียนรู้ร่วมกันกับมืออาชีพและจากทุกภาคส่วน สร้างคุณลักษณะเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพครู มีการประเมินตนเองตามสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพครู การพัฒนาครูเป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งในสังคมที่เปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารมาถึงกันอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษา สภาพดังกล่าวเป็นสิ่งที่ท้าทายในการจัดการองค์ความรู้ให้มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน การศึกษาสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพครูเป็นเครื่องมือสำคัญของวิชาชีพครูที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้เรียน ครูจะต้องศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ให้เกิดคุณภาพต่อผู้เรียน สมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพครูทำให้มีหลักในการประกอบวิชาชีพ อันส่งผลดีต่อวิชาชีพในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ: สมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพครู

Abstract

The promotion teaching profession standard & competency in social change by PLC development. The teachers' development based on need in globalization change social, economic, information technology effect to education system. The challenge of this condition to learning management to students' quality. Development teaching profession standard & competency to enhance students outcome. Teachers would be learning knowledge, understanding and applying in their life. The principle of teaching profession standard & competency result to students. The quality of students appropriated for social change.

Keyword: Teaching professional, standard and competency

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการอาชีวศึกษาระบบพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทนำ

การเป็นครูจะต้องรู้ว่าวิชาชีพครูเป็นอย่างไร มีบทบาทหน้าที่อย่างไรในบริบทเศรษฐกิจ สังคม

การเมือง เด็กที่เราสอนเป็นอย่างไร เราจะสอนเขาไปทำไม ไปทำอะไร เพื่ออะไร ครูจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนปฏิบัติตามสมรรถนะและมาตรฐานของวิชาชีพครู

สมรรถนะครู หมายถึง คุณลักษณะด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติ ที่ทำให้ครูประสบความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะครูเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการของบุคคลในสังคม

มาตรฐานวิชาชีพครู หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพต้องประพฤติปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบวิชาชีพ สามารถสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ผู้รับบริการจากวิชาชีพได้ว่าเป็นบริการที่มีคุณภาพตอบโจทย์สังคมได้ว่าเป็นวิชาชีพที่สำคัญเนื่องจากเป็นวิชาชีพที่มีลักษณะเฉพาะต้องใช้ความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพ

สมรรถนะครูประกอบด้วย 1) สามารถใช้ยุทธศาสตร์การประเมินอย่างหลากหลาย 2) สามารถใช้เทคนิคการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 3) สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาตนเองและสถานศึกษา 4) สามารถใช้เทคนิคและยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้นักเรียนคิด 5) สามารถใช้ยุทธศาสตร์การเรียนการสอนที่หลากหลาย 6) มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู 7) สามารถจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้ 8) มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา 9) สามารถสร้างสรรค์บรรยากาศทางการเรียนรู้ 10) สามารถวางแผนการสอนและดำเนินการตามแผนได้อย่างหลากหลาย 11) สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนครู ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง และ 12) สามารถ

ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 3)

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาตรฐานคุณภาพครูจะต้องมีมาตรฐานอย่างน้อย 5 ด้านได้แก่ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีทักษะทางวิชาการในวิชาที่เรียน มีทักษะทางสังคมเพื่อจะอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ (คณิต เขียววิชัย, 2554, หน้า 20)

สถาบันผลิตครูต้องผลิตบัณฑิตสาขาวิชาชีพครูตามมาตรฐานหลักสูตรและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ดังนี้(สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, มปป., หน้า 18-22)

1. มีทักษะการคิดวิเคราะห์ วิธีการสืบค้นข้อมูล รวบรวมข้อมูล เลือกและตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนในอนาคต
 2. สร้างกระบวนการสอนที่พัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาวิชาชีพครู
 3. มีความสามารถในการแก้ปัญหา
 4. บุคลิกภาพ ความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์สุจริต การลอกข้อมูลที่ต้องมีการอ้างอิง
 5. ต้องพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู การพัฒนาคุณภาพครูไทยตามมาตรฐานวิชาชีพระดับชาติและเทียบเคียงมาตรฐานสากล
- การจัดการศึกษาเพื่อผลิตครูในสาขาตรงตามความต้องการที่มีสมรรถนะของครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง การพัฒนามาตรฐาน ระบบข้อมูลครูเพื่อวางแผนพัฒนาครูให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างตรงเป้าหมาย
- คุณลักษณะครูที่มีคุณภาพ จะต้องเป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณของความเป็นครูและเป็นผู้ให้ มีความรู้ความสามารถและทักษะการจัดการเรียนรู้ มีทักษะการสื่อสารอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ตื่นรู้ ทันสมัยทันเหตุการณ์ ตามทันเทคโนโลยีและข่าวสารความก้าวหน้าทางวิทยาการและความรู้ สร้างแรงบันดาลใจ

ใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน ใฝ่คว้า แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นแบบอย่างทางคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรม รู้และเข้าใจในอัตลักษณ์ความเป็นชนชาติไทยที่หลากหลาย มีความภาคภูมิใจในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยอมรับและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความพร้อมและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและประชาคมอาเซียน (สำนักงานสร้างเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557, หน้า 11)

ครูเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาทางการศึกษานักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นอยู่กับคุณภาพการสอนของครู ครูต้องสามารถรับการเปลี่ยนแปลงที่มีมาอย่างต่อเนื่อง หลักสูตรและเนื้อหาการสอนที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ครูต้องรับมือว่าควรจะสอนอะไร และจะสอนด้วยวิธีใดจึงจะได้ผลดีที่สุดต่อคุณภาพผู้เรียน ครูที่มีคุณภาพสูงสุดในยุคการปฏิรูปการศึกษาต้องมีความผูกพันยึดมั่นในหน้าที่ครู มีความมุ่งมั่นช่วยเหลือนักเรียนด้านการเรียน การปรับปรุง การปฏิบัติงานของตนเอง และหาวิธีการสอนใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสอนหลายรูปแบบ ความสามารถในการร่วมมือกับครูคนอื่น ๆ และความสามารถในการสะท้อนการปฏิบัติงานของตนเอง (Hopkins, 1997)

ครูต้องทำหน้าที่สั่งสอนอบรมให้ผู้เรียนเป็นคนดีและมีความรู้พึ่งตนเองได้ สามารถทำงานหารายได้เลี้ยงตัวเองได้ บทบาทหน้าที่ของครูมิใช่สอนหนังสือเพียงอย่างเดียวแต่ต้องสอนผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งกายและใจ หน้าที่ความรับผิดชอบของครูต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานคุณธรรมจริยธรรม จิตสำนึกที่ถูกต้อง เหมาะสม ครูตามรูปศัพท์ภาษาอังกฤษใช้คำว่า TEACHERS (ยนต์ ชุ่มจิต, 2553, หน้า 76-83)

T (Teaching) หมายถึง การสอน ครูต้องมีเทคนิคการสอนดี ทำหน้าที่สอนให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ครูทุกคนจึงควรตระหนักในด้านการสอนเป็นอันดับแรก โดยถือว่า หัวใจของความเป็นครูต้องอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีความรอบรู้ ครูที่ดีต้องมีจิต

วิญญาณของความเป็นครู มีความรักในวิชาชีพครู ใส่ใจในตัวผู้เรียนไม่ใช่สอนหนังสืออย่างเดียว

E (Ethics) หมายถึง จริยธรรม ครูต้องมีหน้าที่ในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียน

และเป็นแบบอย่างที่ดีงาม ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน เพราะพฤติกรรมที่เหมาะสมของครูจะเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนเพื่อจะได้นำไปปฏิบัติต่อไป ครูทำหน้าที่เช่นเดียวกับพ่อแม่ที่ต้องเลี้ยงดูลูกแล้วยังต้องอบรมสั่งสอนลูกให้เป็นคนดี เป็นแบบอย่างให้ลูกประพฤติปฏิบัติตาม

A (Academic) หมายถึง วิชาการ ครูต้องมีคุณลักษณะใฝ่หาความรู้ทางวิชาการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มิฉะนั้นครูจะตามข้อมูลข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงไปไม่ทันกับปัจจุบัน การแสวงหาความรู้ของครูต้องแสวงหาความรู้โดยการอบรม การเรียนรู้ตามอัธยาศัยจากสื่อต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้จากสังคมเป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน

C (Cultural Heritage) หมายถึง การสืบทอดวัฒนธรรม ครูต้องทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เพื่อให้วัฒนธรรมที่ดีคงไว้สืบทอดไปยังคนรุ่นหลังให้ประพฤติตาม อบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนเข้าใจในวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกรักและหวงแหนในมรดกวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของตน อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ เป็นแบบอย่างท่ามกลางกระแสการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

H (Human Relationship) หมายถึง การมีมนุษยสัมพันธ์ ครูมีหน้าที่สร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม การมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้เรียน กับเพื่อนครู กับผู้บริหาร กับผู้ปกครอง กับบุคคลสายสนับสนุนการสอน ในโรงเรียน และชุมชน การร่วมกิจกรรมกับวัดเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมจากวัด กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน จะช่วยทำให้ครูได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน จะได้เข้าใจผู้เรียนมากกว่าการสอน

หนังสือในห้องเรียน การร่วมกิจกรรมของชุมชนและสังคม เป็นหน้าที่ของครูด้วยเช่นกัน

E (Evaluation) หมายถึง การประเมินผล เพื่อทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนเดิมครูวัดความรู้ของผู้เรียนภาคเรียนละ 2 ครั้ง แต่ปัจจุบันครูต้องวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงโดยวัดและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนเพื่อทราบผลและพัฒนาผู้เรียนได้ทันเวลาเกณฑ์การวัดและประเมินผลควรครอบคลุมพฤติกรรมของผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และ ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

R (Research) หมายถึง การวิจัย ครูต้องทำหน้าที่ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ทำการวิจัยในชั้นเรียน (Action Research) เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน แก้ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้เรียน เพื่อจะได้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

S (Service) หมายถึง การบริการ ครูต้องทำหน้าที่บริการผู้เรียนและผู้ปกครอง ครูยังต้องทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ อีกด้วย การบริการของครูเป็นการบริการที่ไม่มุ่งหวังค่าตอบแทน

ครูต้องสละเวลาให้บริการแก่นักเรียนและชุมชนอย่างเต็มที่เต็มความสามารถของตนเอง ในโลกยุคใหม่ ครูควรมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและเกิดขึ้นได้กับทุกคน ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนของครูจึงควรสอดคล้องกับแนวปฏิรูปการศึกษา ลักษณะการสอนจะต้องมีความหลากหลาย สอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหา เป็น มีวิจารณญาณของตนเอง โดยครูจะต้องให้คำชี้แนะ (อมรวิรัช นาคทรพร, 2552, หน้า 44)

ครูเป็นวิชาชีพซึ่งมีจรรยาบรรณของวิชาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ อุดมการณ์ วิทยานครูจรรยาบรรณของครูกำหนดให้ครูมีคุณธรรมจริยธรรมสูงเพื่อเป็นที่เคารพยกย่องเสมือนเป็นแบบอย่าง หรือที่กล่าวโดยทั่วไปว่าแม่พิมพ์ของชาติ อาชีพครูเป็นอาชีพเป็นผู้ให้บริการแก่

สังคมเป็นผู้ที่สังคมคาดหวังว่าเป็นผู้จุดประกายปส่องทาง เป็นแสงสว่างในชีวิตของศิษย์ พัฒนาเยาวชนให้เติบโตไปประกอบสัมมาอาชีพในฐานะพลเมืองดีของประเทศไทย คุณธรรมของครูจึงเป็นหัวใจของความเป็นครูมีความรู้คู่คุณธรรมมีอิทธิพลสูงในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ความรัก ความเมตตา จะมีส่วนสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดแก่ผู้เรียน ครูต้องเสียสละและอุทิศตนเพื่อศิษย์ ครูต้องสร้างบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความรัก ความเมตตา (อาจอง ชุมสาย, 2553, หน้า 141-142)

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำแห่งการเรียนรู้และเป็นหัวใจของการจัดการเรียนรู้ในระบบโรงเรียน ครูเป็นผู้ที่จะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ผู้เรียนและชุมชนเพื่อร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียน บทบาทหน้าที่ที่สำคัญได้แก่

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เป็นหลักสูตรที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3. ด้านการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ ความสามารถ ความถนัด ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ คุณธรรม สังคมและการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม

4. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้จากเดิมเป็นการประเมินเพื่อสรุปผลการเรียนมาเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยประเมินผลตามสภาพจริงซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

5. ด้านการผลิตและใช้สื่อการเรียนรู้ เพื่อช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่าและมีประสิทธิภาพ เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วกว้างขวางและมีวิจารณ์ญาณในการเลือกใช้ เลือกรับข้อมูลจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

6. ด้านการแนะแนวและเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต ทัศนคติทางอารมณ์เพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนทั้งด้านชีวิต การศึกษา อาชีพ การพัฒนาตนในด้านต่าง ๆ

7. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เพื่อความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ การเรียน การทำกิจกรรมต่าง ๆ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

8. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนในด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้เรียนได้มีโอกาสบริการชุมชนในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ตลอดจนความร่วมมือพัฒนาชุมชนให้มีความปลอดภัย (ดวงกมล สิ้นเพ็ง, 2553, หน้า 15-17)

คุณลักษณะของครูที่ดี ดังนี้ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2554, หน้า 14)

1. ต้องเป็นนักมนุษยนิยม (Humanist) คือ เป็นผู้ที่ยอมรับนักเรียนอย่างจริงใจให้ความอบอุ่น

2. มีความเข้าใจนักเรียน มีความยุติธรรมและเป็นกัลยาณมิตรของนักเรียน

3. เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยา การเรียนการสอน คือ ครูต้องเข้าใจธรรมชาติของกระบวนการเรียนรู้และสามารถที่จะใช้วิธีสอนที่เหมาะสมและสนใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้ ครูจะต้องใช้วิธีการประเมินผลที่สามารถบอกได้ว่าการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นจริง

4. เป็นผู้ที่รู้จักนักเรียนครูไม่เพียงแต่เป็นผู้สอนนักเรียนทางวิชาการเท่านั้น แต่เป็นผู้มีอิทธิพลต่อพัฒนาทั้งด้านสติปัญญาและด้านบุคลิกภาพด้วย โดยทำตนเป็นผู้ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนให้เป็นไป

ในทางบวก เพื่อนักเรียนจะได้เจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า มีความเติบโตเป็นบุคคลที่มีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า มีความภาคภูมิใจในตนเองและมีความสุข

5. เป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางวิชาการ โดยเฉพาะในวิชาต่าง ๆ ที่ตนจะต้องสอน ขวนขวายหาความรู้อยู่เสมอ

6. เป็นผู้นำที่ดีและเป็นผู้ทำที่ดี สามารถจะช่วยนักเรียนให้มีความเข้าใจซึ่งกันและกันในกรณีที่มีความขัดแย้งกันทั้งในและนอกห้องเรียน มีทักษะในการจัดห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้

7. เป็นผู้ที่มีนิยมในวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเข้าใจกฎแห่งพฤติกรรมและเป็นนักวิทยาศาสตร์

8. จะต้องมียุทธศาสตร์ชีวิต (Life Skill) คือ ผู้สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ดีและมีมนุษยสัมพันธ์

สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจได้ดี มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ จะต้องมียุทธศาสตร์ของชีวิต มีใจรักอาชีพที่เลือก

ครูเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจาก “ครูสอน” (Teacher) เป็น “ครูฝึก” (Coach) หรือครูผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Learning Facilitator) หรือ “ครูประเมิน” (Evaluator) บทบาทหน้าที่ของครูฝึกให้ผู้เรียนคิดตั้งคำถามและแก้ปัญหา รวมทั้งส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ แบ่งปันความคิด ความรู้ระหว่างผู้เรียน ครูต้องสร้างสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่หาความรู้นอกห้องเรียนรวมทั้งการถ่ายทอดทัศนคติต่อการเรียนการศึกษาของผู้สอนสู่ผู้เรียน โดยสร้างแรงบันดาลใจในการศึกษาให้กับผู้เรียน ครูประเมินผลการศึกษาของผู้เรียนผ่านแบบฝึกหัด ตั้งแต่การทำ SWOT Analysis ของกลุ่มนักเรียนในชั้นของตน เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557, หน้า 101)

มาตรฐานวิชาชีพครูของต่างประเทศ โดยเฉพาะอเมริกันจะเน้นมาตรฐานและคุณภาพ ตัวอย่าง

มาตรฐานวิชาชีพครูของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประกอบด้วย (ไพฑูริย์ สินลาร์ตัน, 2558, หน้า 13-14)

1. Engaging and supporting all students in learning หมายถึง เกี่ยวข้องและสนับสนุนผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ไม่เว้นแม้แต่คนใดคนหนึ่ง

2. Creating and maintaining effective environment for students learning หมายถึง พยายามสร้างและรักษาสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้

3. Understanding and orderstanding and organizing subject matter for student learning หมายถึง เข้าใจและสามารถจัดเนื้อหาเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. Planning instruction and designing learning experiences for all students หมายถึง การวางแผนและการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนทุกคน

5. Assessing students for learning หมายถึง การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน

6. Developing as a professional educator หมายถึง การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นครูมืออาชีพโดยการอบรมอย่างต่อเนื่องจนเกิดประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ

ครูจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะถ่ายทอดความรู้ความสามารถให้แก่ศิษย์ รวมทั้งพัฒนาศิษย์ให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยเน้นกระบวนการ 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความคิดหรือพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านความรู้สึกอารมณ์ สังคมหรือจิตพิสัย (Affective Domain) ด้านทักษะปฏิบัติหรือทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และด้านทักษะการจัดการหรือทักษะกระบวนการ (Management Skill) เมื่อสังคมโลกเปลี่ยนแปลงผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้จากโรงเรียนเพียงแห่งเดียว แต่สามารถเรียนรู้

จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกที่เป็นสังคมรอบตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางอินเทอร์เน็ต การเข้าถึงความรู้ได้โดยง่าย ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ค้นหาความรู้ได้ด้วยตนเอง อยู่ที่ใครจะกระตือรือร้นค้นหาความรู้มากกว่ากัน ปัจจัยที่ส่งเสริมให้การทำหน้าที่ครูเกิดประสิทธิภาพ ได้แก่ การอบรม แลกเปลี่ยนและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ โดยการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบ Professional Learning Community (PLC) เพื่อรวมตัวกันทำงานเป็นทีมในที่ทำงานเดียวกันหรือต่างสถานศึกษาทำให้ได้เรียนรู้วิธีการสอนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตน

ทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยวิถีแห่งการคิด (Ways of Thinking)

วิถีแห่งการทำงาน (Ways of working) และวิถีแห่งการใช้ชีวิต (Ways of living)

วิถีแห่งการคิด หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and innovation) ความช่างสงสัยและมีจินตนาการ (Curiosity and imagination) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical thinking and problem solving) และการคิดตัดสินใจ (Decision making)

วิถีแห่งการทำงาน หมายถึง การสื่อสารและการทำงานเป็นทีม (Communication and teamwork) การร่วมมือและความเป็นผู้นำ (Collaboration and leadership) การสื่อสารแนวคิดอย่างมีประสิทธิภาพต่อผู้ฟังที่หลากหลาย (Communicate ideas effectively with diverse audiences) การสื่อสารด้วยวาจาและการเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective oral and written communication) การรับรู้และการตอบสนอง รับรู้ถึงมุมมองของผู้อื่นและตนเอง (Recognize perspectives, others' and their own) การริเริ่มและลงมือทำกิจกรรมหรือโครงการด้วยตนเอง (Initiative and entrepreneurialism) ความว่องไวและความสามารถในการปรับตัว (Agility and adaptability) การลงมือปฏิบัติ

เพื่อปรับปรุงเงื่อนไขต่าง ๆ (Take action to improve conditions) การเข้าถึงความรู้และข้อมูล มีความรู้ทั่วไป และการรู้ ICT (General knowledge and ICT literacy) การเข้าถึงและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร (Accessing and analyzing information)

วิถีแห่งการใช้ชีวิต หมายถึง ความเป็นพลเมือง (Citizenship) ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (Personal and social responsibility) ความสามารถ และตระหนักรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม (Cultural awareness and competence) และก้าวออกไปสำรวจโลกภายนอกที่เหนือไปจากสิ่งแวดล้อมที่ตนอยู่ (Investigate the world beyond their immediate environment) (กมลวรรณ กัญญาประสิทธิ์, 2558, หน้า 3) กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาตรฐานคุณภาพครูจะต้องมีมาตรฐานอย่างน้อย 5 ด้านได้แก่มีคุณธรรมจริยธรรม ความเป็นเลิศทางวิชาการ มีทักษะทางวิชาการในวิชาที่เรียน มีทักษะทางสังคมเพื่อจะอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ (คณิต เขียววิชัย, 2554, หน้า 20)

สถาบันผลิตครูต้องผลิตบัณฑิตสาขาวิชาชีพครูตามมาตรฐานหลักสูตรและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ดังนี้ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, มปป. หน้า 18-22)

1. มีทักษะการคิดวิเคราะห์ วิธีการสืบค้นข้อมูล รวบรวมข้อมูล เลือกและตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนในอนาคต
2. สร้างกระบวนการสอนที่พัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาวิชาชีพครูมีความสามารถในการแก้ปัญหา
3. บุคลิกภาพ ความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์สุจริต การลอกข้อมูลที่ต้องมีการอ้างอิง
4. ต้องพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู

การพัฒนาคุณภาพครูไทยตามมาตรฐานวิชาชีพ ระดับชาติและเทียบเคียงมาตรฐานสากล การจัดการศึกษาเพื่อผลิตครูในสาขาตรงตามความต้องการที่มีสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 การพัฒนามาตรฐานระบบข้อมูลครูของประเทศ

จุดเด่นจุดด้อยของสมรรถนะครูและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะครูและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูตามกรอบมาตรฐานคุณภาพการศึกษาไทย (TQF) รวมทั้งการอภิปรายผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า จุดเด่นของสมรรถนะครูและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพตามกรอบมาตรฐานคุณภาพการศึกษาไทย ดังนี้

1. กำหนดกรอบเพื่อให้ครูยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพและการปฏิบัติตนไปในทิศทางเดียวกัน
2. มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆเพื่อพัฒนาตนเอง
3. เกิดความภาคภูมิใจในการประกอบวิชาชีพครู
4. มีการผลิตสื่อและสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีพัฒนาผู้เรียน
5. มีมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพโดยครูจะต้องมีใบประกอบวิชาชีพ
6. ทำให้ครูมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองให้ทันต่อโลกปัจจุบัน
7. ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียน
8. มีการติดตามครูที่ได้วิทยฐานะอย่างต่อเนื่อง
9. มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของครูโดยการอบรม
10. ให้ครูแสดงความสามารถตามลักษณะงาน
11. มีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครอง ครูและชุมชนในการจัดการเรียนการสอนและ
12. พัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของชุมชน

13. เป็นกระบวนการควบคุมพฤติกรรมครูให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ

14. มุ่งเน้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทำให้เกิดทักษะการแก้ปัญหาและองค์ความรู้จากการปฏิบัติ

15. ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน

16. ครูมีความรู้ความสามารถตรงตามสาขาวิชาชีพ

17. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

18. วิชาชีพครูได้รับการรับรองประสิทธิภาพ

19. ครูต้องมีการเรียนรู้และมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา

จุดด้อยของสมรรถนะครูและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาไทย ดังนี้

1. ครูไม่ได้รับความเสมอภาคเกิดช่องว่างทางการศึกษา

2. มาตรฐานวิชาชีพครูมีประเด็นซ้ำซ้อน

3. ผู้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูไม่ใช่ผู้ลงมือปฏิบัติจริง

4. หลักสูตรไม่สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา

5. ครูไม่ได้สอนตามสาขาวิชาที่ตนเองศึกษา

6. การวิจัยบางครั้งไม่เกิดนวัตกรรมใหม่ครูไม่ได้นำผลการวิจัยมาพัฒนาผู้เรียนจริง

7. ครูไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

8. รูปแบบการเรียนการสอนมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยจนไม่รู้ว่าจะใช้รูปแบบไหน

9. การประเมินมีการจัดเตรียมสร้างหลักฐานจากเอกสารมากกว่าการปฏิบัติจริง

10. ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ค่อยส่งครูเข้ารับการอบรม มักส่งคนเดิมๆ แต่ถ่ายทอดไม่เป็น

11. ครูไม่ได้เลือกสื่อตามความต้องการของตนเอง

12. ความไม่เข้าใจในการปฏิบัติตามกรอบหรือแนวทางของครู

13. ในบางมาตรฐานเป็นไปได้ยากในการนำมาปฏิบัติจริง

14. การส่งเสริม สนับสนุนด้านงบประมาณ การบำรุงขวัญกำลังใจของครูในแต่ละสถานที่มีความแตกต่างกัน

15. การนำทฤษฎีจากต่างประเทศมาใช้ทำให้ไม่เหมาะสมกับบริบทการศึกษาไทย

16. แนวคิดไม่นำไปสู่การปฏิบัติจริง

17. มีการประเมินมากเกินไป เน้นการประเมินเอกสารมากกว่าผู้เรียน

สมรรถนะครูและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง

จากการอภิปรายสมรรถนะครูและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการอย่างไร จากความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพบว่า

1. สถาบันการผลิตครูผลิตครูมีคุณสมบัติและสมรรถนะที่ไม่ตรงความต้องการของสถานประกอบการหรือตลาดงาน

2. ครูมีปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน

3. มีการประเมินมากเกินไปทำให้ไม่มีเวลาดูแลผู้เรียนเอาเวลาไปทำเอกสาร

4. ขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อที่หลากหลาย

5. ขาดความรู้ความเข้าใจในการสืบค้นข้อมูล

6. ความคิดและทัศนคติของครูยังเป็นแบบเดิมบางคนไม่เปิดรับการพัฒนาตนเอง

7. มาตรฐานวิชาชีพถูกประเมินจากเอกสารแทนที่จะได้รับการประเมินตามความสามารถของบุคคล

8. ผู้กำหนดเกณฑ์ไม่ใช่ผู้ลงมือปฏิบัติจริง

9. การมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากร

10. ทำงานไม่ตรงตามความถนัด ความรู้ความสามารถ

11. การประเมินไม่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนตามสภาพจริง

สมรรถนะและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง

สมรรถนะครูและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพ ที่จะต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้รับบริการ อันถือเป็นเป้าหมายหลักของการประกอบวิชาชีพครู ซึ่งครูจะต้องศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพให้สมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงและได้รับการยอมรับยกย่องจากสังคม ประกอบด้วย(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 26-38)

สมรรถนะหลัก (Core competency) เป็นความรู้ ความสามารถที่ครูทุกคนต้องมีเพราะเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม จริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครู

สมรรถนะประจำสายงาน (Functional competency) ความรู้ ความสามารถ ทักษะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานเฉพาะทาง ได้แก่ การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการ ชั้นเรียน การวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัย เพื่อพัฒนาผู้เรียน ภาวะผู้นำครู การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานวิชาชีพครู หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพต้องประพฤติปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดคุณภาพในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาให้แก่ผู้รับบริการจากวิชาชีพ ได้ว่าเป็นบริการที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยมาตรฐานความรู้และมาตรฐานประสบการณ์ มาตรฐานการปฏิบัติ

งาน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือการแสดงออกด้วยการกระทำเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ ครูต้องฝึกฝนให้มีทักษะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558)

เกณฑ์มาตรฐานความรู้สำหรับครู ประกอบด้วย 11 กลุ่มสาระ (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน, 2558, หน้า9) ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง โดยมีความรู้ดังต่อไปนี้ 1) ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดการเรียนรู้ 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) การวัดและประเมินผลการศึกษา 6) การบริหารจัดการในห้องเรียน 7) การวิจัยทางการศึกษา 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 9) ความเป็นครู 10) ปรัชญาการศึกษา 11) คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ

เกณฑ์มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด ดังต่อไปนี้ 1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน 2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษา สาระสำคัญ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, หน้า 2-3)

มาตรฐานการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมและจรรยาบรรณที่ดีงาม มีความกล้าหาญ มีความเข้าใจผู้อื่น เข้าใจโลก มีจิตสาธารณะ เสียสละและเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถจัดการและแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

มาตรฐานการเรียนรู้ด้านความรู้ หมายถึง มีความรอบรู้ความรู้ทั่วไป วิชาชีพครูและวิชาที่สอนอย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งและเป็นระบบ มีความตระหนัก รู้หลักการและทฤษฎีองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ

ข้ามศาสตร์และบูรณาการกับโลกความจริง มีความเข้าใจ ความก้าวหน้าของความรู้เฉพาะด้านในสาขาวิชาที่สอน อย่างลึกซึ้ง ตระหนักถึงความสำคัญของงานวิจัยและการวิจัยเพื่อต่อยอดความรู้ นำมาแก้ปัญหาผู้เรียนได้อย่าง แท้จริง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าองค์ความรู้

มาตรฐานการเรียนรู้ด้านทักษะปัญญา หมายถึง สามารถคิดค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและประเมิน ข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อนำ มาใช้ในการปฏิบัติ การวินิจฉัย การแก้ปัญหาและการทำ วิจัยเพื่อพัฒนางานและองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถ คิดแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน เสนอทางออกนำไปสู่ การแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ ทฤษฎี ประสบการณ์และผลกระทบจากการตัดสินใจ มีความ เป็นผู้นำทางปัญญาในการคิดพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ มี วิสัยทัศน์และการพัฒนาทางวิชาชีพครูอย่างมีนวัตกรรม

มาตรฐานการเรียนรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ หมายถึง มีความไว ในการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น มีมุมมองเชิง บวก มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และทางสังคม มีความเอาใจ ใส่ช่วยเหลือและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มและระหว่าง กลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความ สัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมทั้ง ด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง มีความไวต่อการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทั้ง ที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติหรือคณิตศาสตร์ ภาษาพูดและ ภาษาเขียน อันมีผลให้สามารถเข้าใจองค์ความรู้หรือ ประเด็นปัญหาอย่างรวดเร็ว มีความสามารถในการใช้ ดุลยพินิจที่ดีในการประมวลผล แปลความหมายและ เลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีได้อย่าง สม่าเสมอและต่อเนื่อง มีความสนใจในการสื่อสารอย่าง

มีประสิทธิภาพทั้งการพูด การเขียน การนำเสนอด้วย รูปแบบที่เหมาะสม สำหรับบุคคลและกลุ่มที่แตกต่างกัน

มาตรฐานการเรียนรู้ด้านทักษะการจัดการเรียน รู้ หมายถึง มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายอย่างสร้างสรรค์ สำหรับผู้เรียนที่หลากหลายทั้ง ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ผู้เรียนที่มีความสามารถ ปานกลางและผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยใช้ นวัตกรรมพัฒนาผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการนำสมรรถนะ ครูและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูไปสู่การ ปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการนำสมรรถนะ ครูและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูไปสู่การปฏิบัติได้จาก การศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการ อภิปรายร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสมรรถนะครูและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัย เอกสารเกี่ยวกับสมรรถนะครูและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ครูที่กำหนดตาม TQF และคุรุสภา โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สรุปสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับ สมรรถนะครูและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่กำหนดตาม TQF และคุรุสภา

ขั้นที่ 2 เก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย และอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า

1. การทำงานร่วมกันระหว่างคณาจารย์ระดับ อุดมศึกษากับคณาจารย์ในสถานศึกษา
2. นิสิตวิชาชีพครูรักความสะอาดกสบาย ไม่อดทน ขาดความรับผิดชอบต่อแนวทางในการจัดการ
 - 2.1 มอบหมายให้นิสิตวิชาชีพครูไปเรียนรู้ใน สถานศึกษาที่มีความหลากหลาย
 - 2.2 จัดการความรู้ และ แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ร่วมกัน

2.3 ผู้ที่จะได้รับตำแหน่งผลงานทางวิชาการ จะต้องมีการะงานเป็นที่ปรึกษาในโรงเรียน โดยหาทาง แก้ปัญหาพร้อมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

2.4 ร่วมมือกับเขตพื้นที่การศึกษาโดย อาจารย์ระดับอุดมศึกษาให้คำปรึกษาและคำแนะนำ (Coaching) ครูในโรงเรียนเขตพื้นที่

2.5 การผลิตครูสำหรับความต้องการใน โรงเรียนขนาดเล็ก

2.6 มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องระหว่าง เรียนและหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว

2.7 อบรมครูให้เรียนรู้ความหลากหลายทาง วัฒนธรรม

2.8 สะท้อนความคิด (Reflect) และถอดบท เรียนร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.9 มอบหมายให้นิสิตวิชาชีพครูลงพื้นที่ ตั้งตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 แล้วนำกรณีศึกษามาสะท้อนความคิด และ นำผลมาพัฒนาร่วมกัน

2.10 มีการนำกรณีศึกษามาแนะนำเสนอรูปแบบ การแก้ปัญหาที่เหมาะสม

3. วางระบบพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนา ศักยภาพครูให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 เกี่ยวกับการ จัดการเรียนการสอน การออกแบบแผนการจัดการเรียน รู้ ทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย การ ออกแบบการวัดความและประเมินผลที่เหมาะสมกับ แยกต่าง

4 จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม สร้างเครือข่าย รวมทั้งประสานงาน กำกับติดตามประเมินผล

5. มีการพัฒนาครูสู่การปฏิบัติโดยกำหนด หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ และกำกับติดตามการดำเนินการนโยบายให้มีเอกภาพ

6. กระจายอำนาจด้านการฝึกอบรมครูไปยัง สถานศึกษา เพื่อให้การพัฒนาครูตรงกับความต้องการ ของครูที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน.และชุมชนอย่างแท้จริง

7. มีการนำปราชญ์ชาวบ้านหรือครูภูมิปัญญาใน ท้องถิ่นมาถ่ายทอดความรู้วิธีการให้ผู้เรียน

8. สนับสนุนให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และ สังคมร่วมมือกันสร้างคุณภาพผู้เรียน

9. กำหนดให้ครูพัฒนาตนเองตามความสนใจ โดยกำหนดจำนวนชั่วโมงการพัฒนาครูด้วยตนเองใน แต่ละปี

10. จัดให้มีการสนับสนุนปัจจัยให้ครูสร้างสื่อ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

11. กำหนดแนวทางการพัฒนาครู โดย ยึดสมรรถนะครูและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพตาม กรอบTQFและคุรุสภา

12. เปลี่ยนจากการอบรมแบบเดิมเป็นการ กระจายสู่พื้นที่ วิธีพัฒนาครูไม่ส่งผลกระทบต่อ การเรียน การสอนของครู

13. จัดให้มีรูปแบบการอบรมที่หลากหลายเพื่อ ให้ครูได้เลือกอบรมตามความสนใจ

14. หลักสูตรการพัฒนาครูทุกหลักสูตรต้อง เน้นให้ครูตระหนักเรื่องคุณธรรมจริยธรรมจรรยาบรรณ วิชาชีพเพื่อนำไปจัดจัดการเรียนรู้เพื่ออบรมขัดเกลาให้ ผู้เรียนเป็นคนดีและมีสมรรถนะในด้านการสื่อสาร การ คิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและการใช้ ทักษะชีวิต โดยปรับวิธีคิดเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้

15. มีการยกย่องเชิดชูให้เกียรติครูที่เป็นคนเก่ง คนดี มีจิตวิญญาณความเป็นครู

16. มีการพัฒนาครูอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ให้สามารถประกอบวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความ ก้าวหน้าและภาคภูมิใจในการประกอบวิชาชีพครู

17. การกำหนดสมรรถนะครูและเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครูควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าร่วม กำหนดสมรรถนะและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ

18. มีการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาให้มี ความเสมอภาคและเป็นธรรมเอื้อต่อการพัฒนาครูอย่าง แท้จริง

19. มีการถอดบทเรียน (Lesson study) จาก
ตัวแบบครูที่ดีในโรงเรียน

20. ประเมินสมรรถนะครูตามเกณฑ์มาตรฐาน
วิชาชีพระหว่างเรียน หลังจบการศึกษาและระหว่าง
การทำงานอย่างต่อเนื่อง

21. ประเมินตนเองตามสมรรถนะและมาตรฐาน
วิชาชีพครูเหมือนวิชาชีพสาขาอื่น ๆ เนื่องจากมีการ
เปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดเวลาจากการเรียนรู้ตลอดชีวิต

บทสรุป

การสร้างเสริมสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพ
ครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลงด้วยวิธีการสร้างความร่วมมือ
กับชุมชนเข้ามาพัฒนาผู้เรียนใช้การเรียนรู้ร่วมกันกับมือ
อาชีพและจากทุกภาคส่วน สร้างคุณลักษณะเรียนรู้ตลอด
ชีวิต มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพครู
มีการประเมินตนเองตามสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพ
ครู สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นครู บทบาท
ครู บทบาทของสถาบันผลิตครู บทบาทภาครัฐ เอกชนและ
ชุมชนอย่างยั่งยืน.

เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ กันยาประสิทธิ์. (2558). ประเด็นทางวิทยาศาสตร์กับสังคมเพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ใน *วารสาร
ศึกษาศาสตร์*. ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *พระราชบัญญัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ครูสภา
ลาดพร้าว.

คณิต เขียววิชัย. (2554). ครูพันธุ์ใหม่: กระบวนการเรียนรู้ที่ต้องเปลี่ยนแปลง ใน *วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร*. ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มิถุนายน-ตุลาคม.

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2558). มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา: ส่งมอบคนดีที่สุดในสังคม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต.

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2548). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูและบุคลากร
ทางการศึกษาปี 2559-2661*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. (2551). *โครงการศึกษาการพัฒนาระบบดำเนินการคุ้มครอง
วิชาการเพื่อพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สกสค.ลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู*. กรุงเทพฯ: กระทรวง
ศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (มปป.). (ร่าง) *กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574*.
กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *โครงการปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียน (พ.ศ. 2557-2560) “สะท้อน
ปัญหาและทางออก ตอบโจทย์ปฏิรูปการศึกษาไทย”*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). *รูปแบบการส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาของต่างประเทศ
สหรัฐอเมริกา นิวซีแลนด์ เกาหลีใต้และญี่ปุ่น*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *ทิศทางและโจทย์วิจัยของการศึกษาไทยเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนภายหลังการประเมินภายนอกครั้งแรก*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *หุ้นส่วนการศึกษาระหว่างภาครัฐกับเอกชนในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- สำนักงานสร้างเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2557). *การยกระดับครูไทยในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สกย.
- Hopkins, D., & Stem, D. (1997). *Quality teachers, quality school: International perspectives and policy implication*. *Teaching and Teacher Education*, (12), pp.501-517.
- Robson, J. (2006). *Teacher Professionalism in Further and Higher Education*. New York: Rutledge.